

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 888/2019
14.11.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Душан Вујошевић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „ББ“ ..., ради утврђења и поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 973/18 од 06.12.2018. године, у седници одржаној 14.11.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 973/18 од 06.12.2018. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Горњем Милановцу П1 211/16 од 18.01.2018. године, ставом првим изреке утврђено је да је тужилца код тужене засновала радни однос на неодређено време са пуним радним временом. Ставом другим изреке поништена су као незаконита решења тужене бр. .../... од 31.08.2016. године и бр. .../... од 30.09.2016. године којима су тужилци отказани уговори о раду, па је обавезана тужена да тужилцу врати на рад и распореди на послове који одговарају њеној стручној спреми и радној способности. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове поступка од 177.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 973/18 од 06.12.2018. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, па је одбијен тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је засновала радни однос на неодређено време код тужене са пуним радним временом. Ставом другим изреке укинута је првостепена пресуда у ставовима другом и трећем изреке и предмет у укинутим деловима враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 87/18), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, тужила је код туженог засновала радни однос на одређено време на основу уговора о раду број .../... од 12.09.2012. године, ради замене одсутног радника ББ, која се налазила на боловању у трајању од 60 дана, на радном месту радника на одржавању чистоће, а након тога је са туженим закључила више сукцесивних уговора о раду (08.11.2012. године, 05.02.2013. године, 11.03.2013. године, 01.09.2014. године, 01.09.2015. године, 14.03.2016. године и од 25.06.2016. године), сви на одређено време на истим пословима. Тужена је након закључења уговора о раду број .../... од 07.06.2016. године донела прво оспорено решење о отказу уговора о раду од 31.08.2016. године, после чега је тужила на основу уговора о раду од 06.09.2016. године засновала радни однос на одређено време и по решењу број .../... од 06.09.2016. године распоређена на радно место радника на одржавању чистоће ради замене одсутне ГГ, до њеног повратка са боловања 30.09.2016. године. Након тога тужена је донела друго оспорено решење о отказу уговора о раду од 30.09.2016. године, којим је одлучено да тужили престаје радни однос истеком времена по последњем закљученом уговору о раду од 06.09.2016. године са 30.09.2016. године. Тужила је у току поступка оспоравала да је потписала и уговор о раду од 06.09.2016. године. Из извештаја Јавног тужиоца у Горњем Милановцу Ктр 404/17 од 03.07.2017. године утврђено је да је ОЈТ донело одлуку о непокретању кривичног поступка, с обзиром да нема елемената кривичног дела за које се гоњење предузима по службеној дужности, у вези потписа запослене АА на уговору о раду број .../... од 06.09.2016. године. Утврђено је и да је тужили грешком у решењу о отказу уговора о раду од 31.08.2016. године отказан уговор о раду од 07.06.2016. године, уместо уговор о раду од 20.06.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев, закључивши да је тужбени захтев тужиле основан и да се радни однос тужиле заснован на одређено време преобразио у радни однос на неодређено време, у смислу одредбе члана 37. Закона о раду („Сл. гласник РС“ број 24/05 ... 32/13). Међутим, другостепени суд је закључио да се не може применити одредба члана 37. Закона о раду, као општег прописа из области рада, већ да се у конкретном случају имају применити одредбе Закона о основама система образовања и васпитања (као специјалног закона), због чега је у смислу одредбе члана 132. став 9. истог закона, првостепена пресуда преиначена и одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да је код тужене засновала радни однос на неодређено време са пуним радним временом.

По оцени Врховног касационог суда одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права.

Наиме, одредбом члана 132. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 72/09... 62/16) прописано је да установа

може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице и то: ради замене одсутног запосленог до 60 дана, до преузимања запосленог односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс, до избора кандидата када се на конкурс не пријави ни један кандидат или ни један од кандидата не испуњава услове до завршетка школске године или ради извођења верске наставе, док је ставом 9. истог члана прописано да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време.

Законом о основама система образовања и васпитања прописано је да делатност образовања и васпитања обавља установа и да се на оснивање и рад установе примењују прописи о јавним службама (члан 7. ст.1.и 2); да у установи образовно-васпитни рад обављају наставник, васпитач и стручни сарадник, којима могу да помажу и друга лица у складу са овим законом, те да су и други запослени у установи дужни да својим радом и укупним понашањем поштују опште принципе образовања и васпитања и доприносе остваривању циљева образовања и васпитања, општег и посебних стандарда постигнућа и развијану позитивну атмосферу у установи (члан 8. ст.1, 5. и 6).

Сагласно наведеном, заснивање, постојање и престанак радног односа у установама предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, регулише посебан закон – Закон о основама система образовања и васпитања, који се у погледу услова и начина заснивања радног односа односи на све категорије запослених лица, дакле не само на лица која непосредно обављају васпитно-образовни рад (наставник, васпитач, стручни сарадник и друго лице), већ и на запослене која обављају друге (помоћне) послове. У конкретном случају тужилца је засновала радни однос на одређено време на основу уговора о раду од 12.09.2012. године, ради замене одсутног радника ВВ која се налазила на боловању у трајању од 60 дана, на радном месту радника на одржавању чистоће, а након тога је са туженим закључила више сукцесивних уговора о раду. Тужена је донела прво оспорено решење о отказу уговора о раду од 31.08.2016. године, после чега је тужилца на основу уговора о раду од 06.09.2016. године засновала радни однос на одређено време и по решењу број 254/16 од 06.09.2016. године и распоређена на радно место радника на одржавању чистоће ради замене одсутне ГТ, до њеног повратка са боловања 30.09.2016. године, након чега је тужена донела друго оспорено решење о отказу уговора о раду од 30.09.2016. године, којим је одлучено да тужилци престаје радни однос истеком времена по последњем закљученом уговору о раду од 06.09.2016. године са 30.09.2016. године. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда правилна је одлука другостепеног суда да у конкретном случају нема места примени одредбе члана 37. Закона о раду, већ се основаност захтева тужилце којим је тражила да се утврди да је засновала радни однос код тужене на неодређено време има ценити применом члана 132. став 9. Закона о основама система образовања и васпитања (као *lex specialis*), којим је искључена могућност прерастања радног односа на одређено у радни однос на неодређено време. Стога је без утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари позивање тужилце у ревизији на правни став Врховног касационог суда у погледу преображаја радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време на основу одредбе члана 37. став 4. Закона о раду.

Неоснован је навод ревизије да се на тужиљу не могу примењивати одредбе Закона о основама система образовања и васпитања будући да је тужила засновала радни однос на радном месту радника на одржавању чистоће, те да самим тим није укључена у образовно-васпитни процес. Наиме, одредбом члана 1. став 1. Закона о раду прописано је да се права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада, уређују овим законом и посебним законом, у складу са ратификованим међународним конвенцијама. То значи да се одредбе Закона о раду примењују на запослене чији радни однос није регулисан посебним законом, или у делу који није регулисан посебним законом. Имајући у виду да је за запослене у систему образовања донет посебан закон, који између осталог регулише и заснивање и престанак радног односа на одређено време, али и (не)могућност прерастања радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, то се у овој правној ствари и на основаност захтева тужиле у овом делу, примењују одредбе Закона о основама система образовања и васпитања. С обзиром да је посебним законом (посебна правила искључују општа) прописано да радни однос који је заснован на одређено време не може прерасти у радни однос на неодређено време, стога је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да јој је радни однос на одређено време прерастао у радни однос на неодређено време.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић